
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2019:5

Utbildning och stöd för ledare i undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:4 om utbildning i kristet ledarskap och motion 2019:22 om stöd för undervisning ledd av lekmän. Utskottet menar att det redan görs en hel del insatser för att stärka ideellt engagemang. Däremot anser utskottet att det saknas ett genomtänkt förhållningssätt från kyrkostyrelsens sida vad gäller det ideella engagemangets betydelse inom uppdraget undervisning varför utskottet vill att kyrkostyrelsen stärker denna del i samverkan med stiftens, inte minst i det aktuella programmet för lärande och undervisning. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2019:4 och bifalla motion 2019:22.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:4,
2. bifalla motion 2019:22.

Motionernas förslag

Motion 2019:4 av Karin Nodin och Nina Wahlin, Utbildning i kristet ledarskap

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet med utveckling och utbildningar kring kristet ledarskap, för större delaktighet för ledare och ungdomar men också bland medlemmar i övriga åldrar. Församlingarna behöver integreras i större grad i detta utvecklingsarbete.

Motion 2019:22 av Anders Brunnstedt m.fl., Stöd till undervisning ledd av lekmän

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och analysera samt ta fram förslag om hur man tillsammans med stiftens kan stödja församlingar och pastorat i att ge lekmän en större del av ansvaret för att leda undervisning för olika målgrupper.

Bakgrund

Varje församling har ansvar för att ta tillvara de resurser och den kompetens som finns i församlingen och utveckla former för ökad delaktighet i församlingens liv. I många församlingar är det självklart att människor kan bidra på olika sätt till församlingens

arbete och att de ideellt engagerade både får utbildning och det stöd för sitt uppdrag som de behöver. I andra församlingar är det inte lika självklart. Stiften har till uppdrag att främja församlingens liv genom att bl.a. fortbilda medarbetare samt bidra till utveckling av metodik och pedagogik.

Ideellt forum i Svenska kyrkan

Ideellt forum i Svenska kyrkan har funnits under många år och är ett samarbete mellan inomkyrkliga organisationer och fungerar som nätverk för frivillighet, delaktighet och personligt engagemang för församlingens liv i Svenska kyrkan. Ideellt forum lyfter fram idealitetens betydelse och synliggör församlingens medlemmar som viktiga bärare av kyrkans uppdrag, däribland undervisningsuppdraget. Ideellt forum är en mötesplats för erfarenhetsutbyte och inspiration för individer, grupper och anställda och flera stiftsmedarbetare är djupt involverade i detta utvecklingsarbete. Enskilda församlingar kan formellt ansluta sig till nätverket, vilket 19 församlingar har gjort. Övriga församlingar kan ändå få del av löpande information via Ideellt forums webbplats eller via närvaro på sociala medier, främst via Facebook, Twitter och Ideellt forums blogg.

Utbildningar

Ideellt forum i Svenska kyrkan har tagit initiativ till en rad kortare och längre utbildningar för att stärka frivillighet och idealitet. *Att leda ideella medarbetare* är en utbildning för församlingar som vill utveckla delaktighet och engagemang genom att rekrytera, involvera, inspirera ideella medarbetare i församlingarna. Syftet är att stärka anställda som samordnar och leder ideella medarbetare. Utbildningen omfattar fyra kurstillfällen och mellan varje tillfälle har deltagarna uppgifter som relaterar till ett utvecklingsarbete i den egna församlingen. Utbildningen genomförs på flera platser i landet i samverkan med de fyra folkhögskolorna Helsingborg, Sigtuna, Strömbäck och Vadstena.

Ideellt forums arbetslagsutbildning är en utbildning på tre halvdagar som riktar sig till arbetslag i församlingar som vill utveckla det ideella engagemanget. Utbildningen hålls i församlingens lokaler och leds av personal från respektive stift i samarbete med Sensus studieförbund eller Ideellt forums samordnare.

En ny utbildning, *Idealitet och migration*, har nyligen introducerats. Det är en digital utbildning som utgör en introduktion till arbetet med att möta människor som är nyanlända i Sverige. Där får man lära sig mer om Svenska kyrkan och vad det innebär att vara ideell. Man får kunskap som bidrar till att man blir ett bättre stöd för de människor man möter. Utbildningen går att genomföra på egen hand eller i grupp.

Resursbank och mötesplatser

I Ideellt forums resursbank på nätet finns böcker och skrifter som utarbetats av Ideellt forum. Man vill gärna att resursbanken kompletteras med artiklar, boktips och metoder och välkomnar alla som vill bidra till resursbanken.

Ideellt forum anordnar möten för erfarenhetsutbyte och lärande som vänder sig till ideella, förtroendevalda och anställda. Under 15 år har Ideellt forum bjudit in till större nationella konferenser de s.k. Idédagarna som samlat hundratals människor varje år, senast i oktober 2018 i Helsingborg. Under 2019 tar Ideellt forum paus från att arrangera dessa dagar för att utvärdera och fundera på vilket sätt man bäst framöver erbjuder mötesplatser. Dock planerar man att erbjuda Idédagarna på nytt under första helgen i oktober 2020, denna gång i Eskilstuna och då i samverkan med Eskilstuna pastorat och Sensus Svealand.

Volontärbyrån i Svenska kyrkan

Volontärbyrån i Svenska kyrkan startade som ett samarbetsprojekt inom Svenska kyrkan mellan Luleå stift, Piteå landsförsamling, Sensus studieförbund, Ideellt forum i Svenska kyrkan samt i samarbete med den större Volontärbyrån knuten till paraplyorganisationen Forum – Idéburna organisationer med social inriktning, som rymmer många andra civilsamhällesorganisationer.

Volontärbyrån i Svenska kyrkan är ett webbaserat verktyg inom Ideellt forums verksamhet med syfte att de människor som vill göra en ideell insats i Svenska kyrkan ska finna uppdrag och att församlingar som behöver hjälp ska finna människor som kan bidra. Volontärbyrån har därför skräddarsytt en webbplats och skapat en portal för Svenska kyrkan där uppdrag från församlingar kan publiceras. Dessutom kan varje enskild församling få en egen minisökfunktion att ha på sin egen webbsida som visar den egna församlingens uppdrag.

Stöd från nationell nivå

Den nationella nivån har under flera år anslagit ett ekonomiskt verksamhetsbidrag till Ideellt forum i Svenska kyrkan samt till Volontärbyrån i Svenska kyrkan, år 2019 uppgick anslaget till sammanlagt 400 000 kronor. Medarbetare från nationell nivå har funnits med i styrgruppen för Ideellt forum samt medverkat som resurspersoner vid flera mötesplatser som arrangerats. För närvarande finns ingen representant i styrgruppen men ambitionen finns att någon ska vara med på nytt. Samtal pågår med samordnaren för Ideellt forum om vem som skulle kunna ingå och hur samarbetet skulle kunna utvecklas än mera framöver.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:4.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2019:22.

Kyrkolivsutskottet vill uttrycka vikten av Svenska kyrkans olika medarbetares kunskap och kompetens, de inom vinningstjänsten, andra anställda, förtroendevalda samt ideellt engagerade med olika bakgrund. När det finns respekt för varandras uppdrag och samspelet fungerar bra kan församlingens grundläggande uppgift utföras på bästa sätt.

Utskottet anser att det i många församlingar redan finns möjlighet och utrymme för människor som vill bidra med insatser på ideell basis, med stöd från goda anställda medarbetare. Utskottet menar dock att de ideellt engagerades roll behöver synliggöras och främjas mera, då deras betydelse inte kan uppmärksammas tillräckligt. Bland Svenska kyrkans alla medlemmar finns kompetens inom varierande kunskapsområden som skulle kunna bidra till församlingens arbete.

Utskottet konstaterar att Ideellt forum i Svenska kyrkan redan bidrar med utbildning av medarbetare för att bättre ta tillvara och leda de människor som vill göra ideella insatser inom Svenska kyrkan. Ideellt forum erbjuder också inspirationsmaterial och mötesplatser för de som vill stärka andra eller själv bidra ideellt. Likaså finns en hel del aktuell litteratur att tillgå både via Ideellt forum och via Verbums förlag, inte minst för den som är ny som förtroendevald.

Likaså finns Sensus studieförbund som stödjer Ideellt forums verksamhet och som genom sin breda studiecirkelverksamhet stärker människor för kunskap, frimodighet och ledarskap.

Utskottet välkomnar de två aktuella motioner som lyfter behovet av större delaktighet i Svenska kyrkans undervisning även om utskottet känner tilltro till allt det goda arbete som redan pågår på många håll. Intentionerna i båda dessa motioner är lovvärda, dock anser utskottet, som beskrivs i bakgrundstexten ovan, att det redan finns ett stort utbud av utbildning att tillgå samt att stiftens erbjuder både fortbildning och inspiration varför utskottet föreslår att motion 2019:4 avslås. Däremot anser utskottet att det saknas ett genomtänkt förhållningssätt från kyrkostyrelsens sida vad gäller ideellt engagerade och lekmäns funktion inom uppdraget undervisning varför utskottet vill att kyrkostyrelsen stärker denna del och fortsätter att samverka med stiftens, inte minst i det aktuella programmet för lärande och undervisning. Av den anledningen föreslår utskottet att kyrkomötet bifaller motion 2019:22.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Eva-Maria Munck, Kent Karlsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Elisabet Berggård, Amanda Carlshamre, Nina Wahlin, Ellionor Moberg, Zandra Pettersson, Ralf Dahlgren, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss till förmån för att anse motion 2019:4 besvarad utifrån det övervägande som utskottet gör.

Mats Ershammar, Margaretha Herthelius, Inga Alm och Viktoria Bagi

Reservation 2

Svenska kyrkan bärs i många avseenden upp av såväl lekmän som anställda och församlingsmedlemmar. Lekmännen fyller en viktig funktion i att bistå i församningslivet och stödja präster, diakoner och församlingspedagoger i deras uppdrag. Dessa yrkesgrupper har genom mångårig utbildning specialiserat sig i undervisning, lärande och själavård. Undervisning och lärande i Svenska kyrkans tro- och bekännelseskrifter kräver inte sällan ett teologiskt och pedagogiskt djup. Jag ser ett värde i att den teologiska, pedagogiska kunskapen och yrkeskunnandet man bär med sig efter sin utbildning värderas och ges en särskild ställning. Att hänskjuta ansvaret i den utsträckning som motionären föreslår kan ge viss tendens till nivåskillnad i lärandet. Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag kyrkomötet avslå motion 2019:22.

Ann-Christine From Utterstedt

Särskild mening

KI 2019:5

Vår mening är att motion 2019:4 ska anses besvarad utifrån det övervägande som utskottet gör.

Nina Wahlin och Ellionor Moberg